

периодици изашло већ неколико приказа овог издања — приказ редовног професора Православног богословског факултета у Београду др Предрага Драгутиновића, објављен у часопису *Богословље* (бр. 79/2 (2020), стр. 139–141), потом приказ објављен у *Православљу* (година LV, бр. 1303 (1. јул 2021), стр. 46–47), као и неколико приказа објављених на црквеним веб-порталима.

Главни и одговорни уредник књиге протођакон Радомира Б. Ракића *Преводи Светиога Писма кроз историју* је Зоран Вучић, док су рецензенти овог вредног издања ђакон професор др Илија Томић, др Ненад Божовић, доцент Православног богословског факултета у

Београду, др Павле Кондић и ма Јован Благојевић.

Узимајући у обзир претходно изложено, најтоплије поздрављамо публикување ове збирке драгоцених текстова и превода протођакон Радомира Ракића која не само да обогаћује српску културу, већ поврх свега попуњава празнину у нашој богословско-црквеној литератури истовремено дајући подстрек даљем развоју православне српске библистике.

Срећко М. Петровић
(petrovic.srecko@gmail.com)

Епархија шумадијска, Аранђеловац

□

УДК / UDC: 27-36(049.32)
271.2-276.7-36(049.32)

Теолошки погледи / Theological Views
Година / Volume LVI
Број / Issue 1/2023,
стр. / pp. 172–174.

Виктор Недески, *Агиологија*

Охрид: Канео, 2022.

201 стр. ; 24 цм

ISBN 978–608–4657–65–1

Канео, издавачка установа Епархије дебарско-кичевске Македонске Православне Цркве — Охридске архиепископије, објавила је на македонском језику прву „Агиологију“. Аутор овог дела др Виктор Недески, доцент је Православног богословског факулте-

та „Свети Климент Охридски“ у Скопљу, где предаје Патрологију и Агиологију са хеортологијом. Конципирана као приручник студентима богословља, ова књига на сажет и систематичан начин обрађује све важне агиолошке теме. Та карактеристика никако не умањује

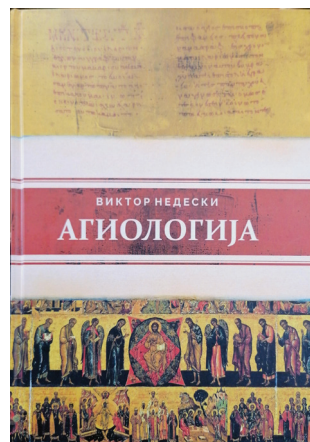
њен научни квалитет, који се огледа у методолошки добро обрађеној тематици, као и коришћењу релевантне литературе. Овом издању је својствена и једноставност израза, те танана усклађеност богословља и науке, предања и историје, што га свеукупно посматрано чини препоручљивим како ужој, тако и широј читалачкој јавности.

У Предговору (стр. 9–12), који је потписао проф. др Ђоко Ђорђевић, декан Православног богословског факултета у Скопљу, појам светости се представља у светлу новозаветног богословља, а у наставку се ова књига — неоспорних научних и других квалитета — препоручује за читање свима без изузетка. У складу са ауторовом намером, саопштеном у Уводу (стр. 13–16), то јест да монографски изложи аутентично поимање светости у Православној Цркви и уједно представи сазнања, изворе и методе агиологије као науке о светости, књига је подељена на осам тематски јасних целина.

На самом почетку агиологија се разматра као једна од богословских дисциплина, а потом се утврђује и њено место у односу на друге друштвене науке. У смислу методологије којом се користе, разликују се практична и научна агиологија. Прва се везује за контекст богослужења и духовности, а друга за историјско-критички приступ (21–27). У наставку се излаже преглед агиолошких извора, те се према њиховом жанру и функци-

ји разликује неколико типова хагиографије: мученичка акта (acta martyrum), мучеништва (passio), мартиролози (martyrologium), поуке и изреке отаца (apophthegmata patrum), житија (vita), агиолошки роман, синаксари (synaxarium), месецослови (menologium) и збирке чуда (miracula) (стр. 31–55). Потом се даје кратак преглед најзначајнијих византијских аутора агиолошке књижевности и њихових чувених дела (стр. 59–76). У четвртом и најобимнијем делу књиге представљени су различити ликови светих, почевши најпре од Пресвете Богородице и Светог Јована Крститеља, преко светих анђела, апостола, пророка, мученика, исповедника, јерараха, преподобних до праведних. У оквиру излагања о мученицима, нарочита пажња је посвећена анализи новомучеништва, појави доминантној у доба османске владавине на Балкану и стога присутној и код Срба, којој је у домаћој науци ускраћена пажња (стр. 83–147).

У потоња четири поглавља аутор се бавио историјским и богословским аспектима поштовања светих. Отуда је најпре изложен кратак преглед о томе како су у Православној Цркви препознавани и објављивани свети, при чему

је као образац званичног потврђивања светости на Истоку навео пример светог Григорија Паламе. Овај процес се данас обично, под утицајем римокатоличке праксе, назива канонизација (стр. 137–147). У наставку је наведен низ библијских и патристичких сведочанстава која говоре у прилог поштовању светих (стр. 151–160). Од особитог је значаја богословско објашњење феномена чуда светих. Свемогући Бог може да чини чуда, али је њихова појава карактеристична и у другим религијама (у том смислу чуда нису критеријум за нечије признавање као светог). Уместо на чудима, хришћанска вера се темељи на чистој љубави и поверењу у Бога, а ако се неки хришћанин удостоји чињења чуда, то дословно представља Божји дар који има сотириолошки и есхатолошки смисао (стр. 165–172). На страницама посвећеним светим моштима, након излагања библијског и догматског утемељења поштовања телесних остатака Божјих људи, аутор је кроз неколико примера из историје Цркве показао постојање различитих ставова и пракси по овом питању. Када је реч о Западној Цркви, дотакао се проблематике аутентичности моштију, њихове продаје и распарчавања (стр. 177–187). На самом крају садржана је библиографија, разврстана по абecedном, азбучном и алфавитном реду. Њена шареноликост показује ауторову упућеност како у агиолошко на-

слеђе Јелина, тако и Боландиста (стр. 189–201). На последњој страни корице исписани су одломци из рецензија Високопреосвећеног Митрополита дебарско-кичевског Тимотеја и претходно поменутог професора Ђорђевог.

Ова књига, иако мањег обима, благодарећи богатству и концизности излагања њеног садржаја представља сасвим прикладан уџбеник за студенте богословља, па чак и превазилази ту намену. Поврх свега, она представља веома драгоцен приручник свакоме ко жели да се подробније упозна са различитим агиолошким темама. После објављивања приручника овакве врсте из пера протојереја Радомира Милошевића („Православна агиологија“, Храм Светог апостола Луке, Смедерево 2004) и Преосвећеног Епископа Јована Пурића („Агиологија са химографијом“, Академија Српске Православне Цркве за уметност и конзервацију, Београд 2010), књига Виктора Недеског, написана на лако разумљивом језику, веома блиском српском, може понудити нашој стручној и широј читалачкој јавности један нов, веома вредан и поуздан извор сазнања о смислу, историји и аспектима поштовања светих у Православној Цркви.

Лазар Љубић
(lazarljubic98@gmail.com)
Епархија шимочка, Зајечар

□